

Erwit. Hto 78/18.2.1985

m

SOTKAMO Tipasoja Varislahti

Koekaivaus kivikautisella
asuinpaikalla 1984

Matti Bergström

SOTKAMO Tipasoja Varislahti

Arkistotietoja

Kunta: Sotkamo

Kylä: Tipasoja

Tila: 10:32 Salmenniemi, omistaa Eelis, Eino, Toivo ja Väinö Pääkkönen,
yhdysmies Toivo Pääkkönen, os. ppa 4/Salmenniemi, 88600 SOTKAMO

Sijainti: Peruskartta 1:20000 4411 04 TIPASOJA (1974)

x = 7102 86

y = 438 40

z = n. 157 m

Aikaisemmat tutkimukset:

Inventointi 1957 - 58, M. Linkola (numero 2)

Tarkastus 1981, E-L. Nieminen - M. Huurre

(Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 24)

Paikalta saadut löydöt: 14297, 14298, 14299:1-16, 14494, 22508:1-4

Kertomukseen liittyvät seuraavat karttaliitteet:

Ote peruskartasta 1:20000 4411 04 TIPASOJA (1974) A4 s. 3

- kartasta ilmenee tutkimuskohteen sijainti

Yleiskartta 1:200

A3 s. 4

Kertomukseen liittyvä negatiivi 61468, mistä kuva on sivulla 5. Kyseessä on yleiskuva Varislahden asuinpaikasta kuvattuna koillisesta laiturin päästä. Kuvassa tehdään juuri koeojia vesijättömaalle.

Tehtävänä Sotkamon Tipasojan Varislahdessa oli selvittää koekaivauksin, onko asuinpaikkaa enää jäljellä esineiden löytöpaikalla vai onko asuinpaikkaa pidettävä tuhoutuneena. Työ suoritettiin yhdessä muiden Sotkamon tutkimusten kanssa (ks. kertomusta Sotkamo Tipasoja, Kiuluniemi). Apunani toimi tutkija Juha Laurén ja Sotkamon kunnan palkkaamina viisi työmiestä.

Alueen tutkimushistoriasta ja topografiasta

Kyseessä on Räätäjärven etelärannalla oleva löytöpaikka, mistä jo Linkola inventoidessaan löysi esineen katkelmia ja kvartseja. Myöhemminkin rannalta on löytynyt kvartseja. Tarkastuksessaan 1981 Huurre ja Nieminen eivät kuitenkaan enää löytäneet paikalta mitään esineistöä ja olettivat, että paikka olisi tuhoutunut kun alueelle rakennettiin kesämökki ja maastoa

tasoitettiin piha-alueeksi. Paikalla on myös kaksi tervahaudan jäännöstä.

Maasto on hiekkakangasta, mikä laskee melko jyrkästi Rääätäjärveen muodostaen 1 - 2 metrin korkuisen töyrään, minkä jälkeen alue on vesijättöä ja pitkälle melko matalan veden peitossa. Töyräs on ilmeisesti syntynyt veden kuluttaessa hienoa hiekkamaata. Asuinpaikka on huuhtoutunut myös veteen, sillä kaikki löydökset on aikanaan tehty vesijätöltä.

Alueen tutkimus

Alueelle tehtiin kolme koeojaa vesijätölle ja runsaasti koekuoppia sekä vesijätölle että itse järveen veden alle ja rantatöyräälle. Ainoastaan koeojista 1 ja 2 saatiin kvartseja. Lisäksi rantalietteestä poimittiin muutamia kvartseja. Kaikkialla maapohja näytti erittäin puhtaalta ja koskemattomalta. Mitään muuta muinaisjäännökseen viittaavaa kuin kvartsit ei tavattu. Kvartsitkin olivat etupäässä luontaisia lohkeamia tai huonoja iskoksia.

Tutkimuksen tulos

Vaikuttaa siltä, että kyse ei ole koskaan ollutkaan kovin suuresta löytöpaikasta, sillä paikalta tehdyt löydöt ovat melko vaatimattomat. Näyttää myös, että paikka on osittain tuhoutunut itsestään veden kulutuksen vuoksi ja osittain sitä on tuhottu kesämökkipalstaa raivattaessa.

Mielestäni koekaivauksemme tuloksena kyseinen asuinpaikka voitaneen poistaa suojelukohteena täysin tuhoutuneena.

Helsingissä tammikuun 22 päivänä 1985

Matti Bergström

tutkija

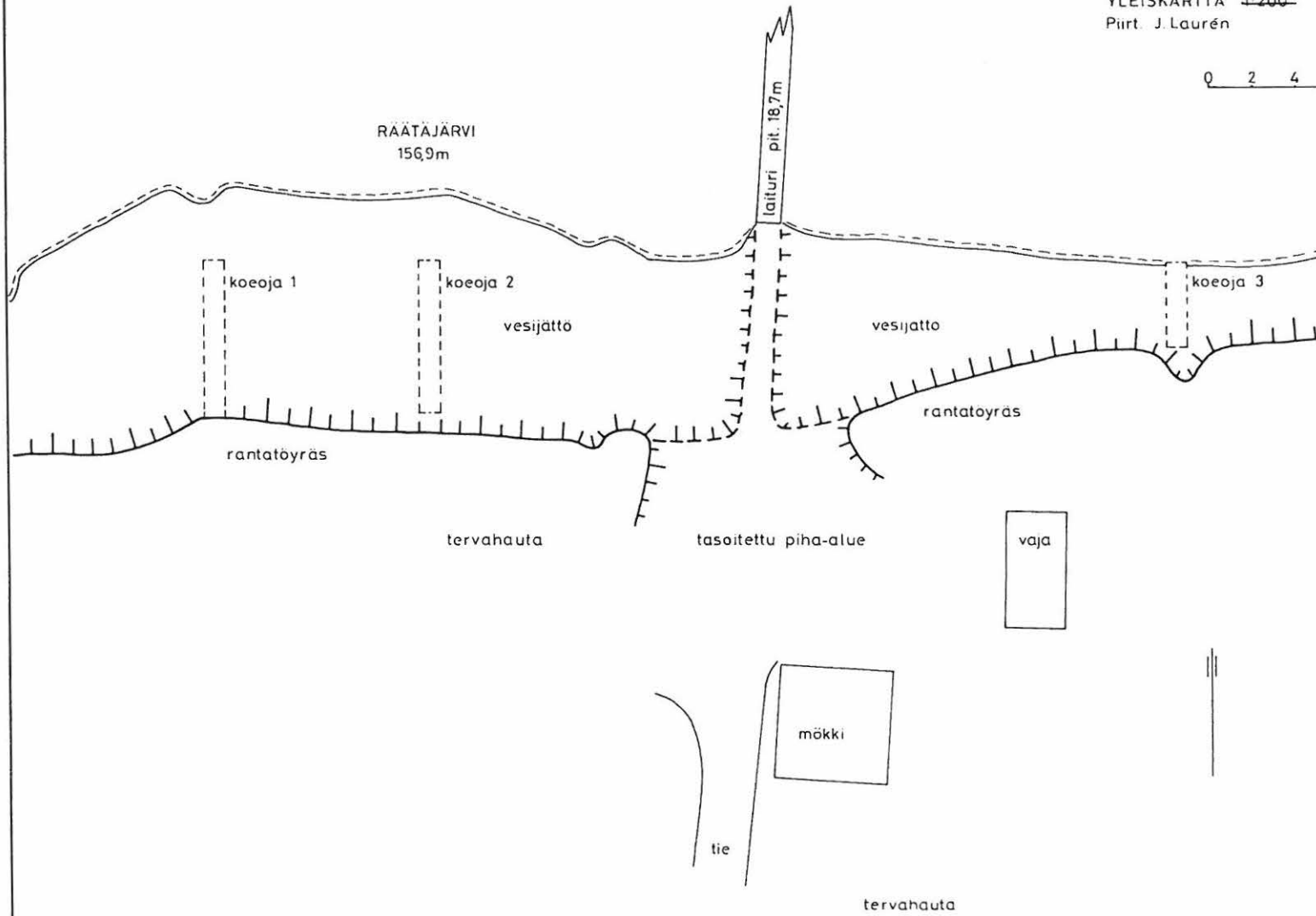
SOTKAMO Tipasoja Varislahti

MATTI BERGSTRÖM 1984

YLEISKARTTA ~~1:200~~

Piirt. J. Laurén

0 2 4 6 8 10 m

SOTKAMO Tipasoja Varislahti
Matti Bergström 1984

61468

Asuinpaikan länsiosa kuvattuna
koillisesta laiturin päästä.
Kuvassa tehdään koeojia vesijät-
tömaalle. Taustalla olevasta rin-
teestä ei tehty mitään löytöjä.